

בתי המשפט

בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו
בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים
ע"א 002988/05

לפני: כב' השופטת הילה גרסטל, סגנית-נשיא - אב"ד
כב' השופט עוזי פוגלמן
כב' השופט אילן ש' שילה

המערערים: 1.1. קפוצ'ין עסקי מזון בע"מ
רועי אקרמן 2.2.

נגד

המשיבה: אקו"מ – אגודת קומפוזיטורים, מחברים ומו"לים למוסיקה בישראל בע"מ

דטהוק - lawdata

פסק-דין

זהו ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום ברחובות (כבוד השופט גדעון ברק) מיום 6.7.05 (ת"א 3261/03) שקיבל את תביעת המשיבה נגד המערערים וחייב את המערערים לשלם למשיבה 70,000 ₪ בצירוף הוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד.

הרקע 1.1.

(א) (א) המערערת 1 (להלן: "המערערת") היא חברה שהפעילה בשנים 2002-2003 בית קפה בשם "קפוצ'ין" (להלן: "בית הקפה") בקניון הדרים בנתניה (להלן: "הקניון"). המערער 2 (להלן: "המערער") הוא מנהל ובעל מניות במערערת. המשיבה היא חברה העוסקת בנייה וזכויות היוצרים של בעלי זכויות ביצירות מוסיקליות בישראל (להלן ביחד: "היוצרים"), וקמו כן של יוצרים מן העולם כולו, ובאכיפתן של זכויות אלו. היצירות שהזכות לאכוף את ההגנה עליהן מסורה "למשיבה יכנון להלן: "היצירות המוגנות".

(ב) (ב) המשיבה הגישה תביעה כספית נגד המערערת, המערער ואשתו של המערער (שגם היא מנהלת) ובעלת מניות במערערת) בטענה שהפרו את זכויות היוצרים בעשר יצירות מוגנות בפומבי. מפקח מטעם המשיבה ביקר בחצרי המערערים ביום 10.1.03 והקליט עשר מהיצירות המוגנות שבוצעו בפומבי על-ידי אומן, ושפרטיהן צורפו לכתב התביעה. המשיבה דרשה מהמערערים בכתובים לשלם בעבור רישיון להשמיע את היצירות המוגנות בפומבי, אך דרישותיה העלו חרס. המשיבה טענה שבגין כל אחת מעשר ההפרות היא זכאית לפיצוי סטטוטורי, ללא הוכחת נזק, בסכום שלא יפחת מ-10,000 ₪ ולא יעלה על 20,000 ₪, אולם לצורכי אגרה העמידה את תביעתה על סך 70,000 ₪.

(ג) (ג) בכתב הגנתם כפרו המערערים בטענות המשיבה וגרסו שהתביעה קנטרנית, טורדנית, שיש לסלק אותה על הסף, ובכל מקרה יש לדחותה נגד המערער ואישתו מחמת העדר יריבות. עוד טענו המערערים שהבהירו למשיבה בכתב ובעל פה שהשמעת מוסיקה ברחבת הקניון היא באחריותו של הקניון, ושהקניון מחזיק ברישיון מהמשיבה להשמיע מוסיקה בתחומו (להלן: "הרישיון"). ככל שיש למשיבה טענות נגד השמעת מוסיקה ברחבת הקניון, עליה להפנותן להנהלת הקניון ולא למערערים. הנהלת הקניון, כך נטען, הסדירה, שילמה וקיבלה רישיון מהמשיבה להשמיע מוסיקה בכל רחבי הקניון (סע' 8 לכתב ההגנה; מוצג 2 למוצי המשיבה), ואישרה למערערת להשמיע מוסיקה. המערערים הוסיפו וטענו: שהמשיבה פועלת במסגרת הסדר כובל ומנצלת לרעה את כוחה כמונפול; שבהיותה גוף ציבורי חלה עליה חובת תום לב מוגברת ושהתביעה הוגשה בחוסר תום לב; שהפיצוי הנתבע מוגזם, מופרז וחוסר כל פרופורציה לנזק שנגרם למשיבה.

(ד) (ד) בעלי הדין הגישו תצהירי עדות ראשית. מטעם המערערים הוגש תצהירו של המערער בלבד. מטעם המשיבה הוגשו תצהירים של גב' דליה אדר, מנהלת מחלקת לקוחות במשיבה, של גב' תמר לוי בן הרוש, עובדת במחלקת הלקוחות של המשיבה, ושל מר שמואל שחף, חוקר פרטי שתיעד את ההפרה הנטענת. מר שחף הגיש גם תצהיר משלים. המערער, שייצג את הנתבעים, ויתר על חקירתם הנגדית של עדי המשיבה, למעט מר שחף.

פסק דינו של בית משפט קמא 2.2.

(א) (א) בית משפט קמא תחם את גדר המחלוקת בשאלות האלה: "האם הופעת האומן והשמעת המוסיקה הייתה ברחבה של הקניון, האם בהיות הרחבה שייכת לקניון יש להטיל האחריות להשמעת המוסיקה על הקניון, האם הופעת האומן הייתה בשטח המסעדה ומשטח זה בקעה המוסיקה אל עבר השומעים מחוץ לשטח המסעדה, האם האומן הזמין על ידי הנתבעים ושולם לו על ידיהם והאם המוסיקה שהשמיעה הנתבעת היא בגדר יצירות מוגנות והאם התובעת היא בעלת זכויות היוצרים ביצירות שנוצרו על ידי היוצרים בישראל והחברים בה – זכויות יוצרים אשר הועברו אל התובעת (על ידי כל אחד מחבריה" (עמ' 21 לפסק הדין).

(ב) (ב) בית המשפט קבע שיש למחוק את התביעה נגד אשתו של המערער בהעדר עילה, אך לא כך לגבי (

המערער, שהודה שהוא משמש מנהל במערערת ואחראי למעשיה, ודי בכך לחייבו באופן אישי כמי שהפיק תועלת פרטית ("מההפרה לפי סעיף 2(3) לחוק זכות-יוצרים, 1911 (להלן: "החוק").

ג) (א) בית המשפט מצא שהופעת האומן הייתה במתחם המסעדה ומטעם המסעדה; שהמערערת אירגנה את המופע ושילמה לאומן; שלמופע לא היה קשר למוסיקת הרקע שהושמעה בקניון, ואין נפקא מינה אם המוסיקה נשמעה גם במקומות אחרים ברחבי הקניון; ושהמערערת גבתה 50 ₪ מחיר מינימום מאורח בערב שבו התקיימה ההופעה.

ד) (ד) המערער לא חקר את עדי המשיבה על טענותיהם לזכויות ביצירות המוגנות, שלא נסתרו, והסתפק בחקירת החוקר הפרטי. למעשה המערערים לא כפרו בהשמעת היצירות, אך טענו שלא הייתה מצדם הפרה באופן אישי, ושהיה על המשיבה לתבוע את הקניון. עם זאת, המערערים לא שלחו הודעת צד ג' לקניון ואף לא זימנו את נציגו של הקניון לעדות, ויש לפרש זאת לחובתם.

ה) (ה) בית המשפט קבע שהמערערים קיבלו מהמשיבה מכתב התראה שהם מפרים את זכויות היוצרים ביצירות המוגנות, ולפיכך ידעו על אודות האיסור להשמיע בפומבי ועל ההפרה. לפיכך יש לדחות את טענתם להגנת סעיף 2(3) לחוק.

ו) (ו) עוד נקבע שהרישיון שקיבלה הנהלת הקניון להשמיע מוסיקה לא היה תקף ביום שישי שבו הזמין המערערים אומן מטעמם, בהיות יום זה אחד מימי הסגירה הרשמיים כהגדרתם בסעיף 1(יד) להסכם השכירות שבין המערערת להנהלת הקניון (עמ' 30-31 לפסק הדין). כמו כן, המערער לא הביא ראיה כלשהי, לרבות עד מטעם הקניון, להוכחת טענתו שהרישיון מטעם הקניון הועבר אליו, או להוכחת הטענה שהרישיון מאפשר השמעת מוסיקה גם בימי סגירה רשמיים.

ז) (ז) המערערים הציגו חשבונית המעידה על תשלום ששילם הקניון למשיבה עבור השמעה פומבית של יצירות לשנת 2002 (להלן: "החשבונית"), וגרסו שיש ללמוד מהחשבונית אישור להשמיע יצירות מוגנות באיזורים הפומביים של הקניון (חשבונית זו היא הרישיון שניתן להנהלת הקניון, כהגדרתו לעיל). בית המשפט דחה טענה זו בקובעו

אם אכן חשבונית זו מהווה רשיון, הרי שרשיון זה ניתן לקניון להתיר לה 'ביצוע פומבי של יצירות... בשטח הקניון ולא' ברחבה הספציפית, אותה שכרו הנתבעים ואשר לשם הזמן, ביוזמת הנתבעים, אומן אורח על מנת להשמיע מוסיקה לבאי המסעדה ולתועלת המסעדה ואין נפקא מינה לענין זה אם המוסיקה גם נשמעה ברבים... הנתבעים לא הוכיחו כי היתר זה (ניתן להעברה גם לרחבות פרטיות שבקניון) (עמ' 34 לפסק הדין).

ח) (ח) בית המשפט דחה גם את טענת המערערים שהמשיבה שינתה חזית בקובעו: "עלי לציין כי גם הנתבעים לא היו צמודים לטענות שהעלו בכתב ההגנה ופה ושם הן בתצהירו של רועי והן בסיכומים הרחיבו פה ושם את (טענותיהם אל מעבר למה שהובא בכתב ההגנה" (כמ' 36 לפסק הדין).

ט) (ט) בית המשפט דחה את טענת המערערים לחוסר תום לב מצד המשיבה)

י) (י) בסיכום כל האמור קבע בית המשפט שהמערערים הפרו את זכויות היוצרים ביצירות המוגנות, ושיש לחייבם בפיצוי סטטוטורי בגין ההפרה. מאחר שסכום התביעה הועמד על 70,000 ₪ - קיבל בית המשפט את התביעה. במלואה וחייב את המערערים בהוצאות המשיבה ובשכר טרחת עו"ד.

מכאן הערער.

טענות הצדדים 3. 3.

אלה טענות המערער

א) קביעותיו של בית משפט קמא אינן מתיישבות עם חומר הראיות. בעיקר מדובר בקביעות: שהוכח שהמערערת גבתה סכומי כסף עבור ההופעה; שהופעת האומן התקיימה בשטח שמחזיקים המערערים, ולא בשטח הרחבה המרכזית של הקניון; שהרישיון שניתן להנהלת הקניון אינו תקף לימי סגירה רשמיים; שהרישיון שהוצג נוגע לשנת 2002, ולא לשנת 2003; שהחשבונית אינה רישיון; שהרישיון אינו ניתן להעברה ל"רחבות פרטיות

ב) שגה בית משפט קמא כשלא קבע שהנהלת הקניון (בעלת רישיון להשמיע יצירות מוגנות) הרשתה את השמעת היצירות, העמידה לרשות המערערת את המקום, את הציוד, את הבמה, את הפרסום ואף עודדה קיום אירועים ברחבת הקניון. התועלת העיסוקית, לשיטת המערער, צמחה גם לקניון, שמרכיב ההכנסה שלו גדל ככל שגדל המחזור של העסקים בו.

ג) שגה בית משפט קמא כשלא פירש את תנאי הרישיון נגד המנסח באופן שמאפשר השמעת יצירות מוגנות בכל רחבי הקניון ובכל עת, לרבות בימי סגירה רשמיים.

ד) לא היה מקום להטיל אחריות אישית על המערער, ולחלופין, עומדת לו הגנת סעיף 2(3) לחוק. אליבא דמערער, מחומר הראיות עלה שהוא לא היה מעורב בניהול השוטף ובהזמנת האומן, וכפי שלא הוטלה אחריות על איש, חרף היותה מנהלת ובעלת מניות במערערת, כך היה ראוי לקבוע גם לגבי

ה) שגה בית המשפט בקובעו שדי בשליחת מכתבי התראה כדי לבסס ידיעה על איסור להשמיע יצירות מוגנות בפומבי או על הפרתו של איסור כזה. למצער טוענים המערערים שלא הייתה להם כוונה להפר את האיסור

(ו.) שיעור הפיצוי הסטטוטורי שנפסק חורג מגדר הסביר והיה מקום להפחיתו)

(ז) שגה בית משפט קמא כשאיפשר למשיבה להגיש סיכומי תשובה לסיכומי התשובה של המערערים, חרף התנגדותם של האחרונים. בסיכומים אלה הועלו טענות חדשות שלמערערים לא ניתנה הזדמנות להגיב להן, ובית משפט קמא נסמך על טענות חדשות אלו בפסק הדין

(ח.) המשיבה נהגה בחוסר תום לב ועשתה שימוש בכוחה כמונופול בהגישה את התביעה)

המשיבה תומכת בפסק הדין מנימוקיו. לשיטתה, עסקינן בערעור על קביעות עובדתיות של בית משפט קמא, שמעוגנות היטב בחומר הראיות, ושאינן מקום להתערב בהן

דיון והכרעה 4. 4.

לאחר עיון בטענות הצדדים, באנו לכלל מסקנה שדין הערעור להדחות

(א) (א) אחריות המערערת)

א. תחילה, נעמוד בקצרה על התשתית העובדתית הצריכה להכרעה, אגב דיון בטענות המופנות נגד קביעותיו העובדתיות של בית משפט קמא. כפי שיובהר להלן, הקביעות העובדתיות שנגדן יוצאים המערערים, מקובלות עלינו ברובן

ב. לית מאן דפליג שבמועד הנטען, שנפל בערב שבת (שבו סגורים רוב בתי העסק בקניון), הופיע אומן בבית-הקפה. האומן השמיע את היצירות המוגנות, והמשיבה הגישה את התביעה דנן נגד המערערים בגין הפרת זכויותיה בהן. ההופעה התקיימה בשטח הרחבה של הקניון. השטח היה מגודר במחיצות דקורטיביות, וכדי לשבת בו נדרשו לקוחות בית הקפה לשלם מחיר מינימום של 50 ₪ (כפי עדותו של מר שחף, שבית המשפט ראה לקבלה, ואין יסוד לשנות מכך). המערערת שילמה לאומן עבור האירוע. המערערת לא החזיקה ברישיון להשמיע או לבצע יצירות בפומבי. לפיכך, משנקבע שהמערערת אחראית לארגון המופע, ובכלל זה להשמעת יצירות מוגנות בפומבי ללא אישור או רישיון מהמשיבה, ומשאין מחלוקת שהמופע נועד לתועלתה של המערערת, אזי נמצאה המערערת מפרה את זכויות היוצרים ביצירות שהושמעו, כאמור בסעיפים 1(2), 35(1) ו-3(2) לחוק

ג. טענת ההגנה המרכזית של המערערים הייתה (ועודנה) שהיצירות בוצעו ברחבה המרכזית של הקניון, ולא בשטח שבחזקתם הבלעדית. הנהלת הקניון, שמחזיקה ברישיון להשמיע יצירות מוגנות בפומבי, בכל עת ובכל שטחיו היציריים של הקניון, אירגנה, סייעה ותמכה בקיום המופע, ואף הפיקה ממנו רווח. לכן, ככל שהיו למשיבה טענות בעניין הפרת זכויותיה – היה עליה להפנותן נגד הקניון

דד. מוכנים אנו לקבל את טענת המערערים שההופעה התקיימה בשטח הרחבה המרכזית של הקניון, ושהמוסיקה נשמעה למרחוק וברוב שטחי הקניון; ברם, גם במצב דברים זה אין למערערת הגנה נגד תביעת המשיבה, הן מהטעם שברחבה האמורה הייתה למערערים חזקה בלעדית במועד האמור, הן מהטעם שטענות המערערת – הן אלו הנסמכות על מעורבותו של הקניון בארגון האירוע, הן אלו שנוגעות לתנאי הרישיון של הקניון – לא הוכחו

באשר לחזקה הבלעדית – יש לעיין בהסכם השכירות המגדיר את היקפה של השכירות: חנות מס' 10 בקומת הכניסה של הקניון, בשטח של 112 מ"ר ושאליה מצורפת רחבה שהשימוש בה מעוגן בהסכם הניהול, וששטחה יכול להשתנות על-פי שימושי הלקוחות בהסכם הניהול. במסגרת חובותיה של חברת הניהול נקבע שלצורך עידוד הקניות ומשיכת תשומת ליבו של הציבור תהא חברת הניהול רשאית לקיים אירועים תוך שימוש ברחבה בתיאום מראש עם השוכר ובאופן שלא יפגע בניהול התקין של עסקו. כלומר, הרחבה מהווה חלק אינטגרלי מהמושכר, תוך מתן אפשרות מוגבלת ומותנית, בהסכמת המערערים, לביצוע פעילות לטובת השוכרים ובכללם המערערים. זאת ועוד

הה. המערערת תמכה טענותיה בעדותו היחידה של המערער שגרס שהנהלת הקניון סיפקה למערערת את הציוד, תמכה בארגון האירוע, וכדבריו: "הנתבעת 'נכנסה בנעליה' של הנהלת הקניון כשניתנה לה רשות לעשות שימוש ברחבה, תוך עמידה בכללים ובתנאים שהוכתבו ע"י הנהלת הקניון. השמעת מוסיקה פומבית ברחבה היתה רק לאחר קבלת אישור מהנהלת הקניון, אשר הסדיר, שילם וקיבל רישיון להשמעת מוסיקה בכל רחבי הקניון" (סע' 11 לתצהיר המערער). דא עקא, לא הובא כל עד מטעם הקניון שיתמוך או יאשר דברים אלה, ואף לא ניתן טעם להעדרו של עד כזה. הלכה היא שאי הבאתו של עד רלוונטי מעוררת את החשד כי יש דברים בגו וכי בעל הדין שנמנע מהבאתו חושש מעדותו ומחשיפתו לחקירה שכנגד (ע"א 465/88 הבנק למימון ולמסחר בע"מ נ' מתתיהו, פ"ד מה(4) 658, 651 (1991); ע"א 455/88 חדד נ' א. דהן חברה לבניין בע"מ, פ"ד נה(5) 655 (1991); ע"א 55/89 קופל (נהיגה עצמית) בע"מ נ' טלקאר חברה בע"מ, פ"ד מד(5) 595 (1990)). חזקה זו פועלת לחובת המערערים, ובהעדר עדות כלשהי מטעם הנהלת הקניון, בדין קבע בית משפט קמא שמי שאירגן את האירוע הייתה המערערת ולתועלתה הפרטית בלבד ושיש לראות בה אחראית להפרת הזכויות ביצירות המוגנות

וו. נדברך נוסף של הגנת המערערים היה רישיון שניתן לטענתם להנהלת הקניון. לשיטתם, מאחר שהאירוע קיים ברחבה ובאישור הקניון, אזי השמעת היצירות הייתה בהתאם לתנאי הרישיון ולא הייתה מצידם הפרה כלשהי. גם טענה זו אינה יכולה להתקבל הואיל ולא נתמכה בראיות. כל שהציגו המערערים בהקשר זה היה העתק החשבונות המעידות על תשלום ששילמה הנהלת הקניון למשיבה עבור השנים 2002 ו-2003; תשלום שמאפשר להנהלת הקניון לכאורה (על פי הכתוב בחשבונות לשנת 2002): "ביצוע פומבי של יצירות מרפרטואר אקו"מ". לא הוכח בראיות פוזיטיביות מהם תנאי הרישיון, והאם הרישיון ניתן להעברה, והאם הקניון אכן העביר למערערת את השימוש בו או שאיפשר לה לפעול על פיו

ודוק: המערערת, שמבקשת לראות בחשבונית הנ"ל הסכם בין הנהלת הקניון למשיבה, סומכת ידיה על פרשנותו של אותו הסכם, אף על פי שלא הייתה צד לו; כל זאת בלא שזימנה לעדות נציג מטעם הנהלת הקניון שיכול היה לכאורה בקלות לאשש את גירסתה.

22. המערערים אינם יכולים להסתייע בכלל הפרשנות לחובת המנסח. הטעם הוא, וכבר עמדנו על כך לעיל, שהמערערת לא עמדה בנטל להוכיח את מעורבותו של הקניון בניהול האירוע, ואף לא הוכיחה שנתן לה לעשות שימוש ברישיון שלו. אפילו הייתה המערערת מוכיחה שהשמעת היצירות בנוסח העניין מטעם הקניון (בעל הרישיון) עונה על תנאי הרישיון, עדיין יש להבחין בין מצב שבו הקניון – בעל הרישיון – אירגן את האירוע, לבין מצב שבו המערערת – שאין לה רישיון ולא הוכח שהקניון איפשר לה או נתן לה רשות לעשות שימוש ברישיון שקיבל – השמיעה יצירות מוגנות. משקבע בית משפט קמא שהמערערת השמיעה יצירות בלא שהיה לה רישיון לעשות כן, בדיון נמצאה המערערת מפרה את זכויות היוצרים שהמשיבה אמונה על אכיפתן.

(ב) (ב) אחריותו האישית של המערער

א.א. סעיף 2(3) לחוק קובע לאמור

כמו כן רואים זכות-יוצרים ביצירה כאילו הופרה אם הרשה אדם לתועלתו הפרטית לתיאטרון או למקום-שעשוע אחר להשתמש ביצירה לשם הצגתה בציבור בלא הסכמת בעל-זכות-היוצרים, חוץ אם לא ידע אותו אדם ולא היה לו יסוד נאמן [לחשוד שיהא בהצגה משום הפרת זכות-היוצרים]. " [ההדגשות הוספו]

סעיף זה מקים אחריות לאדם שמתקיימים בו ארבעה תנאים מצטברים: הראשון, שאותו אדם הרשה להציג בציבור יצירה; השני, שהצגת היצירה בוצעה בתיאטרון או במקום שעשוע אחר; השלישי, שהיצירה הוצגה ללא הסכמת בעל זכות היוצרים בה; הרביעי, שהצגת היצירה הייתה לתועלתו הפרטית של אותו אדם. הסיפא לסעיף מקנה לאותו אדם הגנה אם לא ידע ולא היה לו יסוד נאמן לחשוד שיהא בהצגה משום הפרה של הזכות.

בב. לא ראינו להתערב בקביעתו של בית משפט קמא שהתקיימו במערער התנאים הראשון, השני והשלישי. התנאי הראשון דורש שהמערער הרשה להציג את היצירות המוגנות. בהקשר זה נשאל המערער בחקירתו: "כשאתה אומר שבתקופה מסוימת עשיתם נסיון שלא צלח להביא אומן על מנת למשוך את הקהל, זה היית גם אתה וגם אנשים נוספים?" והשיב: "אני נושא באחריות ניהולית לכל דבר" (עמ' 12 לפרוטוקול ישיבת 27.3.05). בדברים האלה ניתן לראות הודאה של המערער שהוא נושא באחריות הניהולית, לניסיון להביא אומן שיבצע יצירות מוגנות, כך שממילא ידע והרשה ביצוען של יצירות כאלו. בכך מתקיים התנאי הראשון. התנאים השני והשלישי מתקיימים אף הם.

ואולם, שאלה היא כיצד יש לפרש את התנאי הרביעי הדורש תועלת פרטית כתנאי לחיוב. האם יש לבעלים של חברה תועלת פרטית מעבר לזו של החברה עצמה? בית משפט קמא השיב לשאלה זו בחיוב בקובעו כי "...אין לומר כי הפקת 'תועלת זו היא רק של העסק אלא גם של האורגן, קרי של רועי ולכן קיימת אחריות אישית כאמור בסעיף 2(3) לחוק

דעתנו שונה

אנו סבורים כי ראיית הרווח שצמח למערערת 2 כרווח של המערער, חוטאת לעקרונ האישיות המשפטית הנפרדת. כפי שנספק

החברה היא אישיות משפטית נפרדת, משמע: מסגרת נורמטיבית בעלת כשרות משפטית. כשרותה המשפטית של החברה " מתגלמת בקיום זכויות וחובות הזכות היא של החברה. הזכות אינה של בעל המניות או המנהל בחברה. הוא הדין בחובה. החובה היא של החברה. החובה אינה של בעל המניות או המנהל בחברה. (סעיף 22 לפקודת החברות [נוסח חדש]) ("ע"א 407/89 צוק אור בע"מ נ' קאר (סקיוריטי בע"מ, פ"ד מח(5) 661, 695-696 (1994) (להלן: "פסק דין צוק-אור

אשר ליחס שבין עקרונ האישיות המשפטית הנפרדת להטלת אחריות אישית על אורגן, נפסק בפסק דין צוק אור כי אורגן עשוי לחוב יחד עם החברה על פי המבחן הרגיל של דיני הנזיקין, דהיינו אם בו עצמו מתקיימים כל יסודותיה של העוולה (שם, בעמ' 697-698

בענייננו, אין לומר כי המערער הרשה את השמעת היצירה לתועלתו הפרטית. השמעת היצירות נעשתה על מנת להגדיל את רווחי המערערת 2, ואין לזהות את תועלתה עם תועלתם הפרטית של בעלי המניות או מנהליה

לסיום נעיר כי ערים אנו לפסק דינו של בית המשפט המחוזי בע"א (ת"א) 1987/97 אק"מ נ' אולמי חאן הדקל (לא פורסם), צורף ללא תאריך נתינתו לסיכומי המשיבה בבית משפט קמא) ממנו אפשר ללמוד לכאורה כי בעל אולם שמחות מפיק בעצמו רווחים מהשמעות יצירות בחצרו. ואולם, טענת ההגנה שהעלו המשיבים שם הייתה כי השמעת המוסיקה נעשתה על ידי תקליטן, ועל כן אולם השמחות (ובעליו) אינם נושאים באחריות. דהיינו- במוקד הדיון בפס"ד חאן הדקל עמד היחס שבין אחריותו של משמיע היצירות לבין אחריותו של נותן ההסכמה להשמעתן- בעל האולם. פסק דין זה אינו עוסק בשאלת היחס בין אחריותו של אורגן לבין אחריותו של חברה כלל לפיכך יש לקבוע שאין המערער חב בפיצוי המשיבה

23. לנוכח התוצאה שאליה הגענו אין אנו רואים לדון בטענה בדבר אי ידיעתו של המערער על הפרת זכויות היוצרים

(ג) (ג) שיעור הפיצוי שנפסק

א. השופט הנכבד קבע שמהוכחה הפרה ומשלא נתבע פיצוי בגין נזק ממשי, עליו לפסוק פיצוי סטטוטורי בטווח הקבוע בסעיף 3 לפקודת זכות יוצרים (להלן: "הפקודה") דהיינו

לא הוכח הנזק שנגרם בהפרת זכות יוצרים, רשאי בית המשפט, על פי בקשת התובע, לפסוק לו לכל הפרה פיצויים בשיעור "שלא יפחת מ-10,000 שקלים חדשים ולא יעלה על 20,000 שקלים חדשים; שר המשפטים, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, רשאי בצו לשנות את השיעורים האמורים

בית משפט קמא מצא שאינו רשאי לחרוג מהגבולות שהותוו כאמור לעיל, ובאשר לפסיקה בטווח אותם גבולות עליו להתחשב בעוצמת הפרות, מספרן, משכן, סוג היצירות, אשמת המפר, אופיו וגודלו של העסק המפר. בשל העובדה שהמשיבה צמצמה תביעתה מתחת לסכומי המינימום הקבועים כאמור, פסק השופט לזכותה את מלוא סכום התביעה

בב. אמות המידה לפסיקת שיעור הפיצוי הסטטוטורי מונחות על-ידי שתי מגמות יסוד, כדברי הנשיא שמגר

בבחירת סכום הפיצויים ללא הוכחת נזק שומה על בית המשפט לשים לנגד עיניו את שתי מגמות היסוד שבדיני זכויות יוצרים: האחת - פיצוי של בעל הזכות; השנייה - הרעתם של המפר ושל מפרים פוטנציאליים אחרים. מחד גיסא, מחייבת המגמה הראשונה שלא להיתלש לחלוטין מאומדן נזקו המשוער הממשי של התובע ולא להביא להתעשרותו שלא כדין. במקרים בהם שימוש התובע בזכותו נעשה כרגיל בדרך של מתן רישיונות לאחרים, מצדיק השיקול הפיצויי ניסיון להתחקות אחר גובהם של התמלוגים הסבירים אותם היה מקבל התובע לולא הופרה זכותו, היינו, לו הנתבע היה משלם תמלוגים כסדרם. . . מאידך גיסא, מצדיקה המגמה השנייה להתחשב, לצורך קביעת סכום הפיצוי, במצבו הנפשי של המפר, היינו להחמיר פחות עם מפר תמים ולהחמיר יותר עם מפר במתכוון ("ע"א 592/88 שגיא נ' עזבון ניניו, פ"ד מונ' 254, 271 (1992)).

בעניין שגיא עמד בית המשפט העליון על הקושי הטמון בשיעור הפיצוי המינימאלי הקבוע בסעיף 3א לפקודה, בקובעו

ראשית יוער, כי בעוד שמיתחם הסכומים, מתוכו רשאי בית המשפט לבחור בסכום הפיצוי, היה בעבר רחב ביותר (בין 250 ש"ל ל-30,000 ש"ל), מיתחם זה צומצם באופן משמעותי, והוא נע כיום בין 10,000 ש"ח ועד ל-20,000 ש"ח. מבחינת סכום המקסימום נראה שההסדר משיג את מטרתו, הן מבחינה נזיקית והן מבחינה הרעתית. ברם, מיתחם זה נראה מצומצם ביותר מבחינת סכום המינימום, ואינו מאפשר לבית המשפט פסיקת פיצויים לפי הסעיף בסכום הנמוך מ-10,000 ש"ח, מצב אשר יש לצפותו במקרים של הפרות בסדר גודל קטן ובינוני. מן הראוי, כי המחוקק ייתן דעתו למצב זה, שאחרת בית המשפט, המתבקש לפסוק פיצוי סטטוטורי, יאלץ, במקרים של הפרות קלות של זכות יוצרים, להפעיל שיקול-דעתו ולהימנע ממתן כל פיצוי" [ההדגשה הוספה] (שם, בעמ' 271; ראו גם דברי השופט שטרסברג-כהן בע"א 3616/92 הנ"ל, בעמ' 353-352).

מדברים אלה עולה, שכאשר פוסק בית המשפט פיצוי סטטוטורי לתובע, שיקול דעתו בקביעת שיעור הפיצוי בגין כל הפרה מוגבל לטווח הקבוע בסעיף, דהיינו, סכום שלא יפחת מ-10,000 ש"ח ולא יעלה על 20,000 ש"ח. ואולם, אם מצא בית המשפט שעסקינן בהפרה קלה של זכות יוצרים, ייתכן שרשאי הוא להפעיל את שיקול דעתו ולהימנע מלפסוק פיצוי כלל (ראו גם טוני גרינמן זכויות יוצרים, אמנים ומפיקים 484 (1998)). ואם אכן רשאי בית המשפט להפעיל שיקול דעתו, נשאלת השאלה מתי יימנע מלפסוק כל פיצוי? השיקולים הם אותם שיקולים שמנה הנשיא שמגר בע"א 592/88 הנ"ל, וכדבריו

שיקולים שונים עשויים להילקח בחשבון בקביעת הפיצוי לאורן של מגמות היסוד הנ"ל: עוצמתן, מספרן ומשכן של הפרות; סוג היצירה; אשמו של המפר; אופיו וגודלו של העסק המפר וכיוצא בזה. . . בתי המשפט בארצות-הברית ייחסו חשיבות, בבחינת אשמתו של המפר, לקיומם של יחסים בין הצדדים קודם להפרה, כגון במסגרת של רישיון, התדיינות קודמת או התראה שקיבל הנתבע מאת התובע. . . מקום בו היו קיימים בעבר בין הצדדים יחסים של נותן ומקבל רישיון, ואף-על-פי-כן נמצא המקבל מפר במתכוון את זכות היוצרים של הנותן, ייסוג בדרך כלל השיקול הפיצויי מפני השיקול ההרתעתי, וייפסקו (פיצויים מעבר למה שהיה משתלם כרגיל כתמלוגים בגין רישיון" (שם, בעמ' 272

גג. כדי להכריע בשאלה האם יש מקום להתערב בשיעור הפיצוי שפסק בית משפט קמא – נבחן את טענות המערערים. נגד גובה הפיצוי ונראה שטענות אלו השתנו והתפתחו ככל שהתקדם ההליך המשפטי

בכתב ההגנה כפרו המערערים בכל זכאות לפיצוי וטענו כי "הפיצוי הנטען מוגזם, מופרז וללא כל פרופורציה לנזק כלשהו (ובית המשפט הנכבד יתבקש לעשות שימוש בסמכותו ולבטל את הפיצוי לחלוטין" (סע' 14

בסיכומי המערערים בבית משפט השלום נטען שהחוק גורם לעיוות ולחסרון כיס בלתי הגיוני ובלתי צודק עם נתבעים (רבים ולכן אין לאפשר למשיבה להנות מתגמולים בלתי פרופורציונליים לגובה רשיון שנתי (סע' 21 לסיכומים

בערעור – מופיעה לראשונה הטענה שעל בית המשפט להפעיל שיקול דעת ולהנמנע מפסיקת פיצוי כלשהו, ובכל מקרה, רשאי הוא לראות בהשמעה רציפה של מספר שירים, הפרה אחת

ובעיקרי הטיעון – מופיעה טענה חדשה נוספת והיא הגנת תום הלב (סע' 31). המערערים טוענים בעיקרי הטיעון גם (סע' 32) Mens Rea להעדר

מובן שהתפתחות כזו של הטיעונים – שלא בא זכרם בבית משפט קמא – אינה ראויה ואין לקבלה

דד. אנו סבורים שבנסיבות העניין אין מקום להתערב בפסיקת בית משפט קמא להפחית את שיעור הפיצוי. המשיבה נהגה בהגינות בכך שצמצמה תביעתה לסכום שאינו מגיע אף כדי המינימום המגיע לה על-פי החוק

(ט טענות נוספות)

לא מצאנו ממש בטענות נוספות שהעלו המערערים. כך, לא מצאנו שבית משפט קמא נהג בחוסר איזון כלפיהם. לא מצאנו

שנגרם למערערים נזק כתוצאה מכך שבית המשפט התיר למשיבה להגיש סיכומי תשובה קצרים חרף התנגדותם. בהקשר זה נציין, שהמערערים לא ציינו בכתב הערעור או בעיקרי הטיעון מטעמים אלו טענות חדשות נזכרו באותם סיכומים ושלא ניתנה להם הזדמנות להשיב עליהן, באופן שקיפח אותם. לא מצאנו ממש גם בטענות המערערים הנוגעות להסדר כובל ולחוסר תום לב מצד המשיבה. טענת המערערים שהמשיבה פועלת במסגרת הסדר כובל לא נתמכה בראיות ולא הוכחה, וגם לגופו של עניין אין אנו סבורים שהמשיבה ניצלה לרעה את כוחה בנסיבות המקרה, כך גם לא מצאנו ממש בטענת המערערים לשינוי חזית מצד המשיבה.

סוף דבר 5. 5.

אנו דוחים את ערעור המערערת 1
אנו מקבלים את ערעור המערער 2 ומבטלים את החיובים שהוטלו עליו בפסק הדין קמא

בנסיבות אלה איננו עושים צו להוצאות.

הפיקדון יוחזר למערערים.

המזכירות תשלח עותק מפסק הדין לצדדים, בדואר רשום

ניתן היום ט' באדר, תשס"ז (27 בפברואר 2007) בהעדר הצדדים

הילה גרסטל, עוזי פוגלמן, אילן ש' שילה

הילה גרסטל, שופטת

סגנית-נשיא

אב"ד עוזי פוגלמן, שופט אילן ש' שילה, שופט